

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА АДВОКАТУРИ

АДВОКАТУРА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

*(з нагоди 145-річчя створення Ради присяжних
повірених при Харківському окружному суді)*

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 16 травня 2019 р.)

Харків
«Право»
2019

УДК 347.97/99(042.5)

A43

Редакційна колегія:

завідувач кафедри адвокатури, професор *Т. Б. Вільчик* (голова),
доцент *О. М. Овчаренко*, доцент *О. О. Шандула*,
асистент *Я. О. Ковальова*, асистент *Ю. О. Ремєскова*

Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку (з на-
A43 годи 145-річчя створення Ради присяжних повірених при Харківському
окружному суді) : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків,
16 трав. 2019 р.) / редкол.: Т. Б. Вільчик (голова) та ін. – Харків : Право,
2019. – 444 с.

ISBN 978-966-937-712-8

У збірнику містяться матеріали доповідей учасників Всеукраїнської науко-
во-практичної конференції «Адвокатура України: сучасний стан та перспекти-
ви розвитку» (з нагоди 145-річчя створення Ради присяжних повірених
при Харківському окружному суді), яка відбулася 16 травня 2019 року у На-
ціональному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відо-
мих вітчизняних науковців та практиків. Доповіді учасників присвячені істо-
ричному розвитку адвокатури, реформі адвокатури та сфері надання правничої
допомоги, проблемам адвокатського самоврядування, кримінально-правовим
та кримінальним процесуальним питанням здійснення адвокатської діяльнос-
ті, наданню адвокатами правничої допомоги у різних видах судочинства, пи-
танням професійної етики та дисциплінарної відповідальності адвокатів, за-
хисту професійних прав адвокатів та дотриманню гарантій адвокатської ді-
яльності.

УДК 347.97/99(042.5)

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право»,
2019

ISBN 978-966-937-712-8

ЗМІСТ

Вітальне слово проректора з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктора юридичних наук, професора, академіка Національної академії правових наук України – **Гетьмана Анатолія Павловича**

Розділ I

ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНОЇ АДВОКАТУРИ ОЧИМА НАУКОВЦІВ І ПРАКТИКІВ

Бакаянова Н. М.

ЕКОНОМІЗМ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ: НАСЛІДКИ
ДЛЯ РОЗВИТКУ АДВОКАТУРИ19

Безега Т. М.

ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ
ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ23

Билиця І. О.

ВІДНОСИНИ АДВОКАТА ТА СУДДІ У ЕТИЧНОМУ ВИМІРІ25

Білецька Г. А.

СУДОВО-ПСИХІАТРИЧНА ЕКСПЕРТИЗА В ПРАКТИЦІ
АДВОКАТА27

Бутирська І. А.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ
АДВОКАТА ЯК ПРЕДСТАВНИКА30

Василик І.

ПРАВИЛА ЕТИКИ АДВОКАТІВ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА:
КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ32

Вільчик Т. Б.

ДОКТРИНА НЕДОПУСТИМОСТІ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ:
НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОГО
ВРЕГУЛЮВАННЯ36

Волошин Л. Я.

АДВОКАТСЬКА ЕТИКА41

Гіль Є. В.

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА44

Даніель А. В.

АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГУЛЮЄ ДІЯЛЬНІСТЬ
АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ, ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ.....46

Дворник Д. С.	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ	49
Джабурія О. О.	
ПІДСТАВИ ДЛЯ ВІДМОВИ В УКЛАДЕННІ ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В АСПЕКТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	53
Дикий Я. П.	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДВОКАТСЬКОЇ ПРАКТИКИ ПРИ ЗАХИСТІ КЛІЄНТІВ (ФІЗИЧНИХ ОСІБ) БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ В ПРОЦЕДУРІ ЛІКВІДАЦІЇ	55
Дроздов О. М.	
ОКРЕМІ ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	59
Єреян А. Р.	
ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ...	66
Єфремова І. І.	
АДВОКАТ-ПСИХОЛОГ – ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ПРАВОЗАХИСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	69
Заборовський В. В., Манзюк В. В.	
ВИТРАТИ НА ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ ЯК ОДНА З ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ОСОБИ НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ	71
Записний Д. Ю.	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ГАРАНТІЙ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	75
Зейкан Я. П.	
АДВОКАТСЬКА ТЕХНІКА: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ	79
Іванцова А. В.	
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ АДВОКАТІВ ЯК ЗАПОРУКА НАДАННЯ ЯКІСНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ	82
Ісмаїл Ю. О.	
МЕДІАЦІЯ – ЧАСТИНА АДАПТАЦІЇ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ	84
Кіслицина І. О.	
ДО ПИТАННЯ ПРО ПРИНЦИП УНИКНЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ У РОБОТІ АДВОКАТА	87
Качанов Є. О.	
ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АДВОКАТУРУ В УКРАЇНІ	90

Єфремова І. І.,
кандидат юридичних наук, доцент
завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Білоцерківського національного
аграрного університету

АДВОКАТ-ПСИХОЛОГ – ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ПРАВОЗАХИСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На даний час, в умовах реформування інституту адвокатури, визначення особливого становища адвоката, як правозахисника, встановлює для кожного адвоката обов'язок дотримуватись етичних стандартів. Специфіка професійної етики адвоката полягає в тому, що адвокат при здійсненні своєї професійної діяльності має утримувати певний баланс між інтересами свого клієнта та інтересами суспільства в цілому, що також має виражатись у дотриманні принципів законності та верховенства права.

До адвоката звертаються люди, які опинились у певних життєвих обставинах, які досить складні, іноді, занадто заплутані, що зумовлює не лише проблеми з правової точки зору, але і спричиняють психічні, душевні страждання, внаслідок яких людина може вчинити дії, що будуть мати негативні юридичні наслідки. Зрозуміло, що основною складовою адвокатської діяльності є вміння знаходити і відділяти емоційні прояви довірителя, розуміти його психологію, його психологічний, а іноді і психічний стан. Саме вміння зрозуміти і пояснити психологію довірителя є професійним інструментом адвоката, що забезпечує якісний захист у справах, де досліджуються і оцінюються ті чи інші вчинки і дії людей, що мали правові наслідки.

Психологія (від грецького ψυχή (psyché) – душа, дух; λόγος (logos) – вчення, наука) – наука, що вивчає психічні явища (мислення, почуття, волю) та поведінку людини, пояснення яких знаходимо в цих явищах. Інститут адвокатури, в свою чергу, визнається як надійна правова гарантія здійснення захисту прав людини і надання їй правової допомоги. При цьому, особливо наголошується не лише про професійне значення адвокатури, а і про її соціальне значення, яке полягає в тому, що адвокат, беручи участь у різноманітних процесах змушує їх учасників працювати більш відповідально, виважено, якісно, дотримуючись норм права і закону. Також, при реалізації права на заняття адвокатською діяльністю, адвокат має певні можливості для надання широкого кола правових по-

слуг різним верствам населення, і особливо, в тому разі коли без втручання кваліфікованого юриста не обійтись. Отже, мислення, почуття, воля, що є предметом дослідження психології, як результату через певні дії призводять до настання юридичних наслідків, що потребують оцінки та вирішення професійними, кваліфікованими фахівцями з юриспруденції, якими є, серед інших (судів, слідчих, прокурорів) і адвокати.

Одна із особливостей професії адвоката є той факт, що люди не завжди приходять до адвоката із конкретно правовою проблемою. Так, людина може мати певні образи, які виникають внаслідок тяжких життєвих обставин, порушений емоційний стан, і, як наслідок пошук способів покарати кривдника будь-яким чином. Зрозуміло, що кожна людина по-своєму бачить вирішення свого питання, а адвокат, який має практичний досвід повинен запропонувати перспективи вирішення спору, який виник у клієнта.

Результат такого звернення може бути різний. Інколи людині достатньо лише висловити свою проблему адвокату, і тут дуже важливим є вміння вислухати клієнта. В цьому випадку адвокат-психолог, який володіє спеціальними знаннями, починає досліджувати особистість, вивчати волю і емоції клієнта, його почуття, тривожність, переживання. Вже після нетривалої бесіди адвокату-психологу стає ясно, що дану проблему можливо вирішити не здійснюючи конкретних юридичних дій.

Переважає більшість таких ситуацій виникають в приватних і сімейних спорах, коли мова йде про майнові права сусідів, відносини між ними, а також у відносинах подружжя, які після розлучення, маючи образи один на одного починають позбавляти один одного батьківська, ділити майно, придбане під час шлюбу та т. ін.. Маючи образу, їм здається, що немає іншого виходу, крім як розв'язання проблеми у судовому порядку. Тут адвокат-психолог має запропонувати різні альтернативні засоби вирішення спорів: або через юридичну консультацію пояснити, які є варіанти виходу із складної ситуації, наприклад, з метою збереження психологічної стабільності дитини можливість визначення місця проживання дитини з одним із батьків і порядку зустрічей дитини із другим із батьків, також можливість уникнення тривалого судового розгляду спадкового спору, з метою збереження родинних стосунків з іншим із спадкоємців. Тобто, адвокат-психолог має через певні психологічні техніки пояснити клієнту, що для уникнення тривалих судових процесів і нервових зривів потрібно вміти домовлятися і йти на компроміс. Або ж, запропонувати процедуру медіації, що в свою чергу є одним із методів мирного вирішення спорів,

що спрямований на узгодження позицій сторін при активній участі посередника (медіатора), обраного сторонами спору спільно.

Адвокат і психолог, по суті, дві різні професії, однак вони мають тенденцію зливатись в одну, що є досить актуальним на сучасному етапі розвитку суспільства, оскільки будь-яка угода або участь в судовому процесі, вимагає від адвоката глибокого розуміння психології особистості.

Заборовський В. В.,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри
цивільного права та процесу
Ужгородського національного
університету

Манзюк В. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
Ужгородського національного
університету

ВИТРАТИ НА ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ ЯК ОДНА З ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ОСОБИ НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ

Правова природа витрат на правову допомогу неодноразово була предметом нашого розгляду [1; 2; 3], на підставі чого ми доходили висновку, що повна і справедлива компенсація всіх таких витрат є однією із основних гарантій забезпечення права особи на професійну правову допомогу і взагалі її доступу до правосуддя. Це зумовлено тим, що як зазначає І. Головань, якщо витрати сторони – «переможця судового процесу» на юридичну допомогу не будуть компенсовані за рахунок опонента, таку перемогу сміливо можна вважати «пірровою». Адже управнена сторона фактично залишиться постраждалою [4, с. 102]. Можливість компенсації таких витрат визначає сутність професійної діяльності адвоката та слугує одним із критеріїв відмежування статусу адвоката-представника від статусу інших осіб, які надають юридичні послуги в мало-значних спорах, зокрема у цивільному та господарському процесі.